

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in veljá v Mariboru brez pošiljanja na dom
za vse leto 8 g. — k.
„ pol leta 4 „ — „
„ četr „ 2 „ 20 „
Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
„ pol leta 5 „ — „
„ četr „ 2 „ 60 „

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Prihodnji list „Slov. Nar.“ zarad noveletnih praznikov izide v četrtek zjutraj.

Novoletni list do razkosanih Slovencev.

Časniki imajo navado, da ob novem letu prinášajo pregled političnega stanja, ktero zastopajo. Tudi mi se hočemo držati te navade. Bila je do novejših časov v slov. težnjah lepa edinost in složnost, ktera se vsak dan bolj zgublja; bila je v njih. pravnost in pravnna resnoba, ktero začenjam pogrešati. — Kdo kali mir? Kdo ravna krivo? Ta vprašanja bodo takoj postavile naše stranke, in vsaka bo dolžila drugo, svojih slabosti ne bo hotela nobena priznati, kar se nas je lotila nekaka skušnjava nezmotljivosti. Stari Slovenci bodo dolžili mlade, mladi stare, in vendar v istini ni niti starih niti mladih Slovencev. Kdor misli, da „Slov. Narod“ vzdržujejo mladi Slovenci, moti se; njegovi materialni podporniki so isti poštenja vredni možje, ki so se že pred 20 leti zbirali okolo „Novic“, ktere zdaj mislijo, da so glasnik starih in edino pravih Slovencev. Če tudi v „Slov. Nar.“ včasih zadeje kako subjektivno mnenje, na splošno njegovo vedenje imajo in bodo zmerom imeli vpliv njegovi utemeljitelji in ti niso graški ali dunajski dijaki, ne ljubljanski mladi nezadovoljnježi, nego domoljubi že dalje, kakor iz dobe našega konstitionalizma. Naš list ne „živi od škandalov“; če jih drugi delajo in jih on ne odobrava, ni jim časnik kriv, ampak oni, ki mu priliko usiljujejo grajati njih nedoslednosti. „Slov. Nar.“ bi se ne bil ustanovil kot organ slovenskih domoljubov, ako bi se ne bilo pokazalo, da so poprejšnji politični organi slovenski hodili pot, ki ne pelja do blagra narodovega. Ker so slovensko akcijo bile vzele v roke le nektere osebe ne ozirajoče se na večino mislečega naroda, in ker so te osebe storile obilo nedoslednosti narodu škodljivih, ni ostalo nesebičnim ustanovnikom „Slov. Nar.“ drugačia, nego stopiti v pošteno opozicijo, in to ne iz trmočnosti, nego iz čiste ljubezni do naroda. To razkolništvo bo s časom koristilo, kajti naj naši neprijatelji ne mislijo, da mi opozicijo delamo „à tout prix“, da nam

je za nadvlado: lastniki in delavci našega lista so do zdaj 3. leto doprinašali samo žrtve; časti in dobitčka ni nihče iskal, še manj pa našel. Oponaša se „Slov. Nar.“ prenagljenost, vendar kdor pozna zdanje tekemstvo avstrijskih narodov, bode pritrdil, da s polževim korakom ni mogoče o pravem času z drugimi tekemci priti do cilja. Naš narod je po tisočletni sužnosti nevarno otrpel: da ga izbudiš, moraš mu dati krepkega zdravila, ne pa homeopatičnih kroglic. — Oponaša se našemu listu, da včasih cika po nevarnem liberalizmu; nasprotno učé očitanja iz nemških in nemškutarskih taborov, ki nam oponašajo, da se še nismo emancipirali od „črnih“. Mi ne tajimo, da bi radi hodili v lepi složnosti z duhovništvo, ktero čislamo kot izvrsten steber naše narodnosti, ali zopet mu svetujemo, naj ono ne išče nikjer drugačje, nego v narodu, ktere podučuje in z vzvišenim svetim poslanstvom posvečuje. Mi nismo in ne bomo podkopavali večnih resnic, niti se uprili napravam in obredom cerkve, kare udje so naši rojaki, ako pa ne polemiziramo zoper napada cerkvenih nasprotnikov, držimo se samo svojega načela, vo katerem nismo ustanovljali cerkveno-političnega časnika. Če je duhovništvo tacega treba, našlo bode gotovo dovolju dušnega in materialnega zaklada v svojih krogih. Kako bi se tudi mi mogli postaviti za odvetnika duhovskih koristi, saj kakor skušnja uči, sami niso še našli kompasa v novem ustrojstvu držav. Kteri stranki naj bi se pridružili, ali oni ktero reprezentuje „Volksfreund“, in ktero „Vaterland“ pobija; ali pa bi šli za onimi, kteri kažejo na reforme kakor Michelis, Döllinger in dr., ali pa bi morebiti bolje pogodili, ko bi šli za stranko jezuitsko? Kolikor mi poznamo večino slov. pridnega duhovništva, ne ugajalo bi jim slednje. Utegnili bi se kot privrženci imenovane stranke najti nekteri mlajši „feuerbrandi“, ali bojimo se, da se bodo ti sami izneverili načelom, ktera pridiguje „civilità catolica“, in dvomljivo je, ali se bodo tudi ti tako dobro počutili v svojem stanu kakor zdaj, ako obveljajo taka absolutistična načela. — Da tudi „Daničinega“ stališča duhovniki enoglasno ne odobravajo, uči prikazen, da se „Zg. Danica“ ni mogla pomakniti na dnevno obzo-

rišče, temuč da še zmerom namestu vsaki dan zasije samo vsaki teden. — Težko se je tudi držati cerkvenih strank, ker so več del odvisne od episkopata; da pa ta v političnih zadavah ni edinih misli, več vsak svetovnjak in nesvetovnjak. V nekterih deželah je episkopat národen, v drugih ne; nekteri škoje objemajo zdrav napredok, drugi ne; nekteri so prav ortodoksi v pastirskih listih, ali po svojem ravnjanji zopet ovračajo svoje naredbe. Mislimo, da si je „Slov. Nar.“ zasluzil zahvalo vsakega nepristranskega sodnika, da v list ni spravljal meteža, kteri bi več škodoval, nego koristil našemu narodu. O tem pa smejo biti naši bralci prepričani, da naš list nikdar ne bode njih vesti opravljaj v kolizije in da bode služil onemu duhu, ki veje iz zgodovine cerkve, a ne iz intolerantnih glav.

Da se vrnemo zopet k politični strani našega organa, še enkrat izpovedujemo, da bomo krepko stali za zedinjeno Slovenijo, ktera ni več tako oskrunjena, kakor nasprotinci našega organa trde. Omadeževali so jo marsikteri njeni ljubitelji z oprezovalnostjo, neodločnostjo itd.; oni sami bi jo radi ljubili po svoje, nam pa Slovenija ni kakšno preširno dekle, nego častitljiva mati, in mater ljubiti ima dolžnost ter pravico vsak njen sinke.

Naša političnih načel mi ne zajemamo iz najnovijih državljanov, ali besednjakov, temuč iz zgodovine in skušnje, in če jih do zdaj še nismo mogli tako krepko razvijati, kakor bi želi, nismo vsega krivi mi, nego tudi naši rojaki sami, kteri ne podpirajo tako, kakor je treba, da more časnik dobivati "sabro izraženo obliče. Naj torej vsak domoljub vsaj v nekom času našemu prizadevanji svoje moči, duševne in materialne in naš list bode krepak ter moč, bramba in tolažba našemu narodu. To je ravno krivo, da naša reč prepočasno napreduje, ker je preveč apatije v marsikterem naših izobraženih rodoljubov, prevelika občutljivost in zavist, ako nov boritelj stopi na oder in za hrabrost dobi kakšno ploskavico. Kdor se ni naučil trpeti poleg sebe tekmecev, naj nikar ne hodi v javnost. Te slabosti so na svetlo prišle v ljubljanskem in goriskem deželnem zboru, te slabosti se javljajo v slo-

Listek.

Dr. Lovro Vogrin, stolni prošt itd. labodskega kapiteljna.

(Nekrolog; spisal Davorin Terstenjak.)

Nemila smrt nam vsako leto potrga eden ali drugi čvét, ki je blagi duh razširjal na cerkvenem ali našrom polji. Letos obžalujejo štirski Slovenci zgubo moža, koji je bil da s Horacijem govorim: *integritate, qui est zvesto suo ventu sventem in vxišenem poklicu, qui est castus, qui est duhovnik in narodnjak*. Ako se lotim tukaj kratko njegovo življenje popisati, ne treba mi držati se stare prislovice: „de mortuis nil nisi bene“ (o mrtvih samo dobro). Sicer ta prislovnica ima krščansko kozeniko, ali ne velja za vse razmère, v katerih je eden ili drug pokojnik živel, ker ako pokojnik ni izpolnil mesta, na ktero ga je postavila božja previdnost, in zlasti če je to mesto bilo važno za razne razmere človečjeg delovanja, ima životopisec dolžnost držati se druzega ravno tako izpričanega in opravičenega načela: „de mortuis nil nisi vere“ (o mrtvih samo resnico). Kar je do-

brega in resničnega v življenji pokojnega moža, ktemu hočem s temi vrsticami odplačati nekaj hvaležnosti, hoče naslikati moje slabo pero, ki se žalosti trese zarad tako nepričakovane zgube, naslikati v tolažbo prijateljev rajnega in v posnemo še živečih in prihodnjih slovenskih služabnikov oltarja.

Rajni stolni pršt dr. Lovro Vogrin se je narodil 6. Avgusta 1810. v Senarski vesi fare sv. Trojice v Slovenskih goricah. Stariši so mu bili pošteni kmetovalci, ki so svojemu sinku zgodaj že vcepili strah božji in pridnost. Te lepi dve lastnosti ste rajnega tudi spremljali vse njegovo življenje, on je bil pobožen brez binavščine, ali zraven tega zmirom vedrega, veslega duha, in priden, marljiv, delaven, kakor malo ktečlovek. On si je dobro zapomnil Horacijovo: Nulla dies sine linea. Početne šole je obiskaval v svoji rojstni fari, gimnaziske pa v Mariboru. V vseh je izvrstno napredoval, in nahajamo ga v perjohih med onimi: qui praemio donati sunt; ali: his proxime accesserunt t. j. med najboljimi šolarji. Kot dijaka so ga čislali njegovi učitelji in še učenci zavoljo njegovega poštenega in resnega obnašanja. Pripovedal

pisatelj Jože Hašnik, ki je z njim stanoval več let, da rajni Vogrini nikdar ni gledal na dijaške igre, mar več prosti čas je obračal ali za sprehajanje, ali za učenje; — brez knjige ga je redko kdo videl. Za to je bil pogosto prošen za podučevalca drugim dijakom, in dva brata Gödelna, Rudolf in Herman, ki sta dospela do visokih časti, še sedaj hvaležno govorita o blagem trudu in prizadevanji svojega nekdanjega instruktorja.

Modroslovne šole je dovršil v Gradcu tudi z najboljim uspehom, in lepega mladeniča ni motil šum ni veselice velikega mesta; njegovo najljubše bivališče je bila: knjižnica, v kateri je z mirnim in poskušajočim duhom nabiral si znanosti za življenje, ali varno in previdno, da si ni okužil ni ume ni srca. Ostra nravnost je že mladeniča Vogrina spremljala po vseh potih izobraženja in ostudno mu je bilo berilo knjig, v katerih ni vel zdrav in povzdigajoč duh.

Na graškem vseučelišči so dijaki iz mariborske gimnazije dospevši od nekdaj bili čislani, in res je posljal to učilišče ženjalne glave v visoke šole, posebno iz slovenskega plemena. Tudi takrat, ko je naš Vogrini opravljal svoje študije, bil je krasen venec slovenskih dijakov na graškem vseučelišči; med umrli

Oznanila:
Za navadno dvestopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 „ „ „ 2krat,
4 „ „ „ 3krat.
več pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

venskih časnikih, v katerih se kažejo tudi še druge slabosti majhnega naroda. Ali ravno ker je naš narod majhen, mora biti vsak narodnjak velik značaj, in le edino pred očmi imeti blagor naroda, ne pa želje svojega srca.

Marsikteremu se ne dopadajo te ali one vrstice, ki jih damo natisniti pod črto našega lista. Eden bi rad imel samo podučljivega berila, drug zopet kratkočasnega; eden tirja olimpične himne, drugi poskočne pesmice; nekteri samo strogo moralične povedi, drugi zdravila za trda jetra: res težko je vsacemu ustreznati. Svesti smo si, da naš list ne služi blodnosti in praznosti, toda pogosto opisujemo, kako narod čuti in misli. In kdo bi bil tako čmern kritik, da bi z nevoljo bral, kar dostokrat z veseljem gleda v bridkem življenji svojega naroda? Kakor je narod v svojem bistvu raznovrsten in različen, tako tudi njegovi pisatelji, in kdor mu hoče vzeti to mozaisko različnost, vzel bi mu njegovo individualnost; goljufal pa bi se, kdor misli, da bo narod kedaj po onem kalupu mislil in čutil. Politični časnik se mora tudi držati onih zlatih Avgustinovih besed: *in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas*. Kdo bo šel podirat mozaiko društvenega in političnega življenja med Francozi, Angleži, Nemci? Kdo jo spravljal pod en klobuk? Menda nihče! Pri nas pa bi morala veljati suknja l. 1848 sešita, ali pa morali bi imeti vsi nošnjo prvakov — tudi ta kaprica znači malenčnost in razkriva, kako slabo se pogosto umeva narodni napredek. Slednji pojem se često krivo rabi, še češče krivo zastopa. So nekteri, ki hočejo idiličnost imeti v političnem življenju, ali te ni nikdar bilo in je nikdar ne bo. Tudi naš narod se zaveda, najnovejše ustavne naprave so ga porinile v politično delovanje, ne more se torej več reči: *ignoti nulla cupido!* Naš narod je že pokusil „preporočani sad“, kterege so poprej jedli samo priviligovani stanovi. Ne upirajmo se torej pol. napredku *našem* narodom, ne zakrivajmo mu istine. V narodu *samo Slovenci* edino zdatno politično podporo *sodimo* mu torek odkritosrčni, učimo ga brez *navščine* o tem, kako se suče svet in kaj narod *rekne* ali ne tekne. Potem bo ostal narod v *vrh* rokah, bode poslušal naš glas, in ne *glasov* *svdoliberacev*, v čijih naročje bomo *tirali*, ako gledamo namesto na soglasje z *slov.* *varodim* samo na prigodnost (opportuniteto) — ako ostanemo semiofficiales in seminationales, kakor so do zdaj bili nekteri narodovi voditelji.

Akoravno si želimo politično središče v Ljubljani, vendar ne damo veljati, da bi samo tam bila vsa politična modrost doma: prava in edinoosrečevalna modrost je tista, kteri priglasuje ves narod, ali vsaj najboljše in najinteligentnejše njegove moči. — Opustimo tudi razcepljenost v našem političnem časopisju in ustrezimo si eden velik dnevnik. Ako nas vodi nekaljena ljubezen do domovine, budem se Slovenci radi odpoved-

omenjam učenega poznatelja semitskih in slovanskih jezikov Janeza Klajžara, slavnega pesnika Stanka Vraza, izvrstnega pesnika in bogoslovca Jakopa Košara, med živimi slavnega učenjaka Miklošiča, blagodušnega dr. Kočevarja in J. Matjašiča, modrega pisatelja dr. Murka, ljubeznivega dr. Muršeca in temeljitega poznatelja indogermanskih jezikov O. Cafa, in pobožnega voditelja duš Jakopa Horvata — Vogrinovega tekmeca (*aenulus*) v študijah. Ti mladeniči so bili prava dika tedanje vseučeliščne mladeži, pa tudi prvi sejalcji narodnega mišljenja in čutenja na Štirskem. V ogrin se je podal po dovršenih modroslavnih naukih tje, kamor mu je velevalo srce in poklic — v duhovno semenišče. Tudi tukaj je on posvetil vse svoje moći novemu svojemu poklicu, in ni samo skrbel, da je zajemal iz pravira modrosti in se oborožal s temeljitimi znanostimi, temuč tudi da si je jačil voljo in položil trden temelj nравnemu značaju. Kdor vé, kaj je v družbi različnih temperamentov pod eno streho živeti, bode hvalil onega, ki se v taki družbi tako obnaša, da ga vse ljubi in spoštuje, in tako se je vedel semeniščan V o g r i n.

Po izvrstno dokončanih bogoslovskeh nauk je bil leta 1835. redjen za duhovnika in postavljen za

dali sebičnim mnenjem in trdjenjem in bomo svoja prepričanja radi na vago djali obči koristi. Absolutističnost v politiki ne pospešuje nobene stvari, ne v absolutnem vladarstvu, še manj pa v ustavnem. Ne mislimo da smo že močni, ako v parlamentu govorimo navdušene govore v opozicijonalnem smislu: naša politična moč leži edino v soglasnih zahtevah vsega naroda slovenskega. Za kulisami se rado obljudbla ali tudi pozabljva in polit. zrel narod se nikdar ne bo zanašal samo na vladajoče može, kteri nam za časa svojega vladarstva utegnejo biti kolikor toliko pravični; toda po svojem propadu nam ne morejo več pomagati, akcijsi nismo sami čvrste trdnjave sezidali med narodom in za narod! In to je zopet pomanjkljivost nekaterih slov. heroldov, da mislijo, da v ministerskih lopah leži naša politična akcija, da iz visocih predstob izidemo našemu narodu zdatna pomoč. Ne tajimo, da ne bi bilo treba previdnosti, vemo da ni dobro z vrati čreščokno: Toda ne zibljimo se v iluzijah, naj nas ne moremo tijelo, ne prevarijo milostljivi smehljaji, kjer nam trebabljive pravice!

Skeljaje ta dobrohotni članek na prosto volju puščamo vsacemu bralcu soditi ga kakor mu dragče se bode bralcu našega lista dopadal, hočemo nadaljevati, če pa nismo zadeli pravega pota, radi prepričamo bolj razsvetljenim glavam politične razprave.

Juste millieu

Konec dalmatinskega vojra.

Iz Kotora prihaja vesela novice za novo leto, da je v Dalmaciji konec prenešenja krvi. Uporniki, ki niso bili premagani, so se udali. Županci so prisegli cesarju zvestobo, da želijo orožje nazaj, in Krivošijanci so pravljici dati se pogovoriti. Kar generala Wagner in Auersperg nista mogla doseči z vojsko, z obešanjem in bajonetom, to se je doseglo po mirnem potu. V Kotru so torej prebivalci veseli, napravili so Auerspergu osvečavo, njih mestni zbor se mu je šel zahvalit, da so uporniki pomiloščeni in veselje je posebno veliko, da je odpravljen č. k. poglavnik Franz, ki je s svojo prenagljeno ostrostjo vse velike nesreče, vse krvi, vseh posužiganj prvi kriv.

Ta dalmatinski upor je zopet jasno enkrat avstrijskim državnikom pokazal pota, po katerih morajo hoditi, ako nočejo, da Avstrijia na gotovo smrt ne zboleje. Ta upor kacih 1500 oboroženih kmetov kaže, da se doseže z lepo več ko — s silo.

Upor je državi globoke rane zasekal. Vojska s
ne more hvaliti z zmago, če tudi ne bo vojakom hrav-
nosti nihče odrekal. Koliko ljudi je poginilo, kolik-
o milijonov je upor pozrl, vsega tega še ne vemo. Vem-
je, da je mnogo izgubljenega, dobljeno pa le to, ka-
bi se bilo z dobro politiko lehko brez teh žrtev do-
seglo.

kaplana mestne farne cerkve mariborske. „Čudna s
pota božje previdnosti“, mi je ranjki rekel, ko sem mu
čestital k dostojanstvu zadobljene proštije, — „v Mar
boru sem hodel v šole, sem prvokrat označeval božji
besedo, v Mariboru dosežem čast, na ktero nisem misli
ko sem leta 1835. nastopil službo slednjega kapelana.
Ker se je branil moje čestitke, smel sem mu z v
resnico reči: „vi prijatelj, ste prišli do te častne stopnje
ne kje po prilizovanji, hlinenji ali protekciji, častili ste
res svoje više, ali niste se plazili pred mogotci, temu
kar ste dosedli, dosegli ste po nevtrudljivem delovanju
v svojem poklicu“; in ta moj izrek bode gotovo vsa
rad podpisal, naj si je tega ali onega mišljenja o rajnej
našem vrlem rojaku.

V o g r i n je služil samo edno lete v Maribor za kapelana, potem je bil poklican za adjunkt teologičnih študij v graško duhovsko semenišče. V novem poklicu, v katerem je deloval polnih pet let, jasajni naš rojak pokazal neizmerno delavnost. Življenje sem četiri leta zraven njega in občudoval veliko njegovo požrtvovalno življenje. Kot adjunkt je več ur na dan korepetoval z bogoslovcji v raznih betvah bogoslovske naukov, opravljal službo podravnatelja, ker podra

Ali bode našim državnikom ta upor nauk za drugo opozicijo? — „Politik“ piše in zdeti se nam mora, da ima prav: Žalibog da se misli ne moremo znebiti, da bo to pomirjenje polovično. Politika, ki živi iz roke v usta, ki ima danes svobodo na zobih, jutri ječe za opozicijo, taka politika nam ne more zaupanja buditi, da bode pomirjenje v Dalmaciji popolno delo. Dokler bo Slovanom protivna politika vladala, južno-dalmatinska rana ne bo zacetila se.

Brez premembe vse sisteme, brez spoštovanja pravic in posebnosti posameznih dežel in narodov ne more z Avstrijo bolje biti. Država pač lehko pod takim razmerami še nekaj časa slabo životari, pa ne napreduje, ker je vsaka država, ktera je z naravnimi postavami navskriž, vsem težko breme. Potem pa bi postal konec dalmatinskega upora, pred katerim stojimo, začetek evropskih prigodkov, ktere ravno tisti pripravljajo, kteri so dalmatinskega upora krivi in ki so tako kratkovidni, da ed smodnikom z baklami okoli tavajo.

D o p i s i.

Iz xranjsko-Slovenskega, 25. dec. l. 1869. [Izv.

natelj — znana prosta dušica — zarad bolehanja in starosti ni mogel zvrševati gospodarskih poslov, poleg vsega tega se je pripravljal na ostro prekušnje, da doseže čast doktorja bogoslovja. Skoro celo leto še je zraven tega moral nadomestovati izprazneno stolico dogmatike. Od štirih zjutraj do pol 11. v noči je bil rajni Vogrin zmirem pri delu. Vžival pa je tudi očetovsko ljubezen svojega škofa, in srčno prijateljstvo ravnatelja semeniškega, bogoslovcem slovenskim je bil nepristransk zaštitnik in je gojil v njih ne samo ljubezen do prihodnjega poklica nego tudi do materinega jezika. Skrbel je, da so se bogoslovci vadili govorništva v materineri jeziku, kupoval slovanske časnike in knjige, in jih izposojeval bogoslovjem in trudil se z vso močjo, da se v mladih klerikih ni zarašcal oni filistrizem, ki se tako rad v semenišča natepe. Gledal je tudi na zunajno lepo vedenje bogoslovcev, ktero se tako rado zgutlja med mladimi ljudmi, kteri se v komunitetah odgojevajo. Opravivši svoje rigoroze je prosil za izpraznenc mesto profesure dogmatičnih naukov, ali podeljena je bila Nemcu, dasiravno se je njegovih škof poganja za svojega izvrstnega diecezana.

(Konec prih.)

ako bi občinski odbori sklenili, da se imajo pošiljati gospokam edino le slovenska pisma in da isto tako tudi c. kr. gospiske pošiljajo občinam le slovenska pisma, in ako bi se taki sklepi razglašali po slovenskih časopisih s tem pristavkom, da se bo tudi vsak primeljaj dal v slovenske časopise, ko bi c. kr. gospiske občinska slovenska pisma reševala v nemščini — ako bi se tako ravnalo, gotovo bi se c. kr. gospiske slovenskega uradovanja poprijele terbi se poprijeti morale, in še celo nobene postave ali nobenega ukaza bi zarad tega ne trebalo. — Ako pa ostanejo občinska starešinstva, duhovnije in posamezne stranke v svojem občenju s c. kr. uradi pri starem kopitu, t. j. če ne skazujo same domačemu jeziku več časti in pravičnosti kot dosihmal, stane slovenščina za duri kakor do zdaj, in sicer ne po zadolženju c. kr. uradnikov, ampak zarad nemarnosti, mlačnosti in bojaljivosti ljudstva samega. — Tako mi je razložil in pojasnil politišk uradnik sam vzroke, ktere zapirajo slovenščini pot v uradnije in v šolo, kteri bi se pa dali prav lehko odstraniti, ako nam je res kaj mar za čast in povzdigo domačega jezika in za blagor ljudstva. — Ker se bodo v kratkem osnovale na Kranjskem velike občine z najmanj po 3000 duš v eni občini, se mi je tem bolj potrebno zdelo, javno povedati napake, ki jih je treba dočistega odpraviti, ako hočemo kedaj dejanjsko to doseči kar na papirji že imamo. — Treba bo posebno na to paziti, da se pri stvarjenji novih občin in pri volitvah občinskih odborov, starešinstev in županov ne bodo vrviali taki ljudje, ki so ali v šoli, ali pri vojakih ali kjer si bodi vjeli par nemških besedi, ki jih imajo pri vsaki priložnosti na jeziku kakor žid ali cigan svoje poštenje. — Naj se pri volitvah novih županov in občinskih svetovalcev posebno gleda na to, da se postavijo občinam na čelo skoz in skoz pošteni slovenski narodnjaki, nikakor pa ne taki ljudje, ki imajo nemščino za skrivno razodenje občanske sreče, in človeške omike ter izobraženosti. — Več del si bodo morale velike občine za pisarska opravila najeti občinske tajnike ali pisarje; naj ne jemljejo nemškutarskih pokvek in naj stavijo temeljito znanje slovenskega jezika v gororu in pisavi kot prvi in neogibni pogoj vsakemu, ki se bo glasil za občinsko tajništvo. — Politično društvo „Slovenija“ pa bi morallo v tej reči občinam na roko iti, ter njim priporočati možé, ki naj si jih volijo za župane in takim občinam, ki bodo potrebovale pisarje, sposebne in za slovenstvo unete tajnike. — Dostavljam le še, kar mi je poprej omenjeni politiški uradnik povedal, da namreč njegovemu uradu od kmečkih županov doidejo večkrat tako nerazumljivi in smešni nemški „perihti“, da bi se jim morale krave smejati. Ali bi ne bilo pametnejše in pošteneje, da taki ljudje pišejo v svojem jeziku, ktere jih je majka učila in ki ga govoré od otročjih let? — Ali ne, oni se raje spakujejo kot papige, ter sami sebi in slovenskemu narodu sramoto delajo, in so tako bebasti, da misijo s svojim nemškim klobasanjem pred svetom se skazati, da jih je veter nemške kulture obletel. Vsak poštenjak bodi si Nemec, Slovenec, Lah ali kdor koli mora take reveže le obžalovati, nikakor pa jih ne more čisliti. — Čas je, da se tudi Slovenci začnemo s Slovanstvom ponašati, kakor se rad pobaha Anglež in Magar s svojo narodnostjo, — spoštujmo se sami in spoštovali nas bodo drugi ter nas ne več psovali kot hlapčevski narod. Surova fanaška sila nam je pred mnogimi stoletji našo politično svobodo zadušila, ki si jo moramo z duševnimi močmi in v vzajemnosti z mnogobrojnimi slovenskimi brati zopet pribujevat. — Gleda duhovenstva bi pa skoro najlaglje „Danica“ spregovorila tehtno besedo, da se odpravi nemško uradovanje pri duhovnjah. Naša duhovščina sluje kot najmočnejša podpora slovenstvu, in narodni odpadniki in nemškutarski liberalci jo črtijo in grde zarad njenega domoljubja. — Evo priliko, ki je ni lepše za duhovščino, prvi korak učiniti v slovenskem uradovanju, ki gotovo najde brzo mnogo posnemanja med drugimi stanovi!

Iz Prage, 30. dec. [Izv. dop.] (Položje v Čehah.) Naše položje se da zdaj z eno bosodo povedati: čakamo. To misel izrazuje denašnji „Pokrok“, kteri

nima vere, da bi se zdatno na bolje obrnilo dokler ostane kaj zdanjih vladnih oseb na krmilu. V prihodnjem letu 1870 bodo Čehi mirni. Vlada še prilike ne bo imela niti en tabor prepovedati. Z moralno močjo bode narod stal proti gmotni sili vladni. Minister Giskra ne bo imel prilike vešál (aufknüpfungspunkte) iskati in rabiti, ktere je g. Svetcu za Čeha (in menda tudi za vas Slovence) obetal. Pripravljeni smo sicer — pravi Pokrok — kelih izpiti do dna, ako bode moralni biti, ali neumni nismo, da bi trdoglavu izpozivali bodočnost, ki je vendar še zagrnena. Vemo kakšno ceno ima čas Dobro, rabimo oboji čas, z naše strani dobre volje ne bo manjkalo. — Odločno kakor vselej govoré tudi „Narodni Listy“, ki hladnokrvno povedo, da kader pada česka krona, kakor jo opozicija hoče, pada Avstrija. Na Českem naj bode Avstrija česka. Naša doba še le pride — ako se bode po tej cesti dalje hodilo. — V drugem članku pravijo „N. L.“: „Ako ostane Giskra potem ne bomo imeli nič proti temu kar njegov časopis pravi, da namreč nastane životni boj med Nemci in Slovani. Dozdaj smo zmerom le hoteli, da so mirno Nemci zase in mi zase. Ustavoverni niso s tem zadovoljni. Dobro. Mi zaznamovamo že danes v oči vsega sveta, de so ustavoverni bili tisti, ki so hoteli imeti na rodenu boj. Kdo bo zmagal? Ustavoverni nemorejo. V Filippi se vidimo.“

Menim da iz glasov teh listov, kteri so na tisoče med českim narodom razširjeni in brani, popolnoma spredvite kako položje je pri nas in da nas ni strah tudi Giskre ne, če prav policajminister postane.

Politični razgled.

Cesar je dal spomenico Taaffejeve ministerske stranke baje Plenerju, kot najstaršemu izmed „petorice“, Giskrovev, odgovoriti. „N. fr. Pr.“ piše, da Taaffejeva stranka hoče po neposrednih volitvah poseben državni zbor, ki bi imel nalogo narodnosti zadovoliti. Ko bi tega namena ne dosegel, potem bi se še le ostalo pri zdanji sistemi. Giskrova stranka pa trdi, da se je z nezadovoljno slovansko opozicijo nemogoče pogoditi, da torej tudi tacih poskušenj ni treba,

Adrese nemško - avstrijskih mest, ktere od ministerstva zahtevajo naj se „trdno drži ustave“, se množe in vladni časopisi se jako podvizejo enake izjave priobčevati in jim velike važnost pripisavati, to se ve, isti časopisi, ki so za nasprotne mnogoštevilne glasove vselej gluhi ostali.

Magjari, kteri se jako radi mešajo v cisljanske zade, začenjajo naposled spoznavati, da se jim doma posel tako množí, ka je mogoče, da ga ne zmagajo. Deakov, t. j. vladni list „Naplo“, se začenja batí, kaj bo na Hrváškem. Slovanske agitacije se tam — pravi — tako strahovito (?) šire, da se je Magjaram batí mednarodnostnega boja, za kterega se morajo takoj s previdnostjo pa tudi z energijo pripravljati, „Ung. Lloyd“ pa se enako straši graničarjev. — V zadevah vprašanja vojaške granice je tudi Andraši šel na Dunaj. Dozdaj namreč še ni v razkosovanji vojaške krajine nič storjeno, ker se ogerska in dunajska vlast ne morete pogoditi zarad denarnih razmer, posebno zarad gozdrov v krajini.

Iz Rima se piše važna novica, da kongregacija cerkvenega zborna, ki ima verske stvari, ni nobenega predloga postavila, da naj se na koncilu kot verska resnica sklene ne z motljivost papeževa. — Važna je ta resnica, ker moremo s slovansko narodno stališča zadovoljni biti, da cerkveni možje v Rimu ne bodo kaj sklenili kar bi po veri že žalibog ločene Slovane, še bolj razkolilo.

Francosko ministerstvo dozdaj še ni sestavljeno. Ollivier pri levici ni našel podpore in več drugih poslancev, katerim so bila ministerska mesta ponujana, se je odreklo.

Razne stvari.

* (Davek) je v Avstriji počez za 159 percentov več kakor je bil pred 80. leti. Leta 1788 je Štajersko plačevalo gruntnega davka 1,051.099 gld., a l. 1865 že 2,042.014. Kranjsko l. 1788 435.243, a l. 1865 že 703.858.

* (Hranilnica v Ormužu). Znano je, da je bilo v tabor pri Ormužu zbrano ljudstvo izreklo željo, naj bi se za ondotno okolico napravila posebna hranilnica. Ljudstvo se je kasneje že dolgo pogovarjalo o tej napravi in o nje ni očividni potrebi in koristi. Oglašali so se že možje, ki so hoteli svoje denarje in posestna zaupati damači hranilnici, da se stvar in taborski sklep predolgo ne zakasni, porok nam je rodujubni predsednik ormužke čitalnice in taborskega odbora, g. dr. Petovar, ki je hranilnico na taboru trdo temeljito zagovarjal. Iz Ormuža se nam je pisalo, da g. Petovar marljivo pripravlja, zlasti da izdeluje pravila. Ker smo čuli da si g. dr. Petovar v izgled naroča pravil iz Českega, rodila se nam je misel, da hoče g. Petovar ormužko hranilnico osnoveti po načelih českih založnic. Kakor se nam to dobro zdi, vendar bi radi povedali da ministerstvo mariborskim Slovencem ni dovolilo založnice, dasiravno so bili izdelali pravila, kakoršna so se bila na Českem brez ovir potrdila, in da bi torej morebiti tudi Ormužanom založnice ne dovolilo. dobro je sicer če se še enkrat potrka na ministerska vrata še boljše pa če se v Ormužu takoj odpre hranilnica, ktero ljudstvo težko pričakuje in vlast braniti ne more.

* (Nova čitalnica). Slišimo, da se bo v Šmarji na dolémjem Štirske v kratkem odprla nova slovenska čitalnica. Dobro nam došla!

* (Matice knjige) so se začele razpošiljati. Družniki dobijo: Letopis, kterež je vredil g. dr. Costa (brez koledarja), Schödlerjevo fiziko in Vodnikove pesmi. Od slednjih smo dozdaj mislili, da jim bo dodan komentar, Vodnikov životopis in morebiti tudi nektere nektere prozaične stvari — pa smo se motili.

* (Non possumus!) Zadnje oficijelno sporocilo o XVI. odborovi skupščini Matice slovenske ima tale oddelek: „O prešnjem predlogu g. dr. J. Vošnjaka: „Odbor sl. Matice sklene: 3000 zemljevidov slovenskih dežel g. Kozlerja podariti slov. pol. društvu v Mariboru“ — so pismeno razodeli svoja mnenja gg. Cigale, Grabrijan in Svetec, vprični odborniki ga vsestransko prevdarili ter soglasno sklenili, da se Matica v to ne more spuščati deloma z ozirom na denarstveni stan svoj, deloma na pravila itd. — Kitajska in njeni mandarini z 11 gumbami bi se lahko kaj naučili v tisti hiši na Bregu v Ljubljani, kjer se je nekdaj točilo metliško vino.

* (G. Teodor Na prečt.) dozdaj predsednik okrožne sodnije v Novem mestu, še poprej svetovalec v Trstu, imenovan je za dvorskoga svetovalca pri najvišem sodišči na Daniji: zdaj menda edini Slovenec pri tej toliko važni sodniji, kamor dohaja toliko pritožeb iz slovenskih dežel.

* (Srbški knježevini) se, kakor piše „Jedinstvo“, po raznih krajih snujejo in odpirajo od vlaste podpirane nedeljske šole, ki imajo namen med prostim narodom širiti omiko.

* (Jadranska Zarja) izhaja po novem letu v veči obliki dvakrat na mesec (1 in 3 nedelje). Za pol leta velja le 60 kr., za četrto leta 30 kr.

Tiskovna pravda „Sl. Nar.“
pred porotno sodnijo celjsko 13. decem.

1869.*

Ko so se izzrebali porotniki gg. Kuster, Kranc, Košir, Rataj, Cemene, Šribar, Orešek, Plaustiner, Spes, Costa, Rosé in Pajek prične sodišča predsednik g. pl. Vest, ktemu sta pridružena glasovalca dež. svetnika Tomšič in Garcaroli ter perovodjo Moše, ob 3/10 uri javno

*) Po mnogostransko izrečeni želji bomo priobčili 3 tiskovne obravnave proti „Slov. Nar.“ Prvo moremo prijaviti po stenografskih zapisih g. Tančeka, drugi dve pa le po tem, kolikor je obtožencu še ostalo v spominu. Vrednik.

obravnavanje proti vredniku „Slov. Nar.“, A. Tomšiču, kterege je zagovarjal g. dr. J. Razlag. Ljudstva se je bilo nabralo polno dvorano ne samo iz mesta, ampak tudi iz daljnih selskih krajev. Predsednik jebral potrotnikom v nemškem in slovenskem jeziku dolična dočila porotne postave ter jih opomnil na njih dolžnost. Porotniki so prisegali nemški in slovenski, ker so se nekteri oglasili, da nemški ne umó, med tem ko se po dokončanem dokazovanji na predsednikovo vprašanje nihče ni oglasil, da bi ne bil umel slovenskih govorov obtoženčevih in zagovornikovih.

Zapisnikar prebere nemško tožbo, po kateri so obtoženi sledeči odstavki razglašeni v 92. štv. „Slov. Nr.“: I. Iz dopisa iz Ljubljane 5. avg.: „Obrnimo se zdaj s kranjskega malo v Trst, kamor se tako radi oziroma, primerjáje tržaške dogodbe z našimi. „Triester Ztg.“ 3. dan t. m. po novinah „Osservatore Triestino“ piše: v nedeljo (1. dan t. m.) proti 4. uri popoldne se je mnogo ljudstva nabralo blizu lipskega trga in škofjega poslopja, kjer je tržaško in okoličansko katoliško društvo hotelo imeti prvi občni zbor. Ko so prišli družabniki, kteři so mislili iti v škofjo palačo, zaslišalo se je žvižganje in psovalne besede. Zaradi tega nezakonitega vedéna nekteri oddelki mestne policije rekó množici, ktera je bila zbrana v kapucinski kavarni ter zunaj kavarne, mimo idóčih ljudi ne napastovati. Za odgovor so bili nekteri policiji s pestmi tepeni. Potem so več teh rogoviležev polovili in oddali vojaški straži, ktera je bila v tem tudi že tje prišla. Cesta je bila zopet prosta, da so nekoliko časa ljudje mogli mirno svojim potem hoditi. A ker se je drhal pred rečeno kavarno in pred gostilnico „Tobijo“ vedno že zbirala, torej sta se zaprla kavarna in krčma, ter cesto so straže držale prosto, polovivši nekoliko nepokornežev. Polovili so jih do 30. Eden je hotel pobegniti, a šli so za njim celo v neko hišo; drug je bil policiji ušel, in prišel blizu mestnega župana dr. d' Angelija, kteri ga je nagovarjal, naj se umakne, ter prijeli so ga vštric župana . . . Na koliko let zapora bi bil obsojen naš poprejšnji župan dr. Kosta, ako bi vštric njega ujeli nekojneža, ktemu bi on bil svetoval naj se umakne, kakor je necemu razsajaču svetoval tržaški župan dr. d' Angeli?

Tožba trdi, da se s tem primerjenjem oblastniško uradovanje v Avstriji krivo dolži protislovenske pristranosti in da se spravlja ob svojo uradno čast §. 300 kaz. zak.

II. Iz dopisa iz savinske doline 4. avgusta: „Nemški Verfassungstag, kterege osnujejo Celjani prihodno nedeljo, je pri nas vse ljudstvo zdrawil. Prišli bodo iz Gradca, Maribora i. t. t., tudi žlahtni nemški purgari iz Slovenske Bistrice, iz Konjic in znani rogovileži iz Laškega trga ne bodo pri tem medvedovem plesu

falili. — Mi Slovenci nič kaj ne maramo za take goste, in jim tudi prav prijazno svetovamo, naj gredo raji svoje prijatelje Magjare in Turke obiskat, nam bode njihov prihod vsakokrat zdražbo delal. Odkar slovenski rod na naših tleh prebiva, imenuovala se je naša domovina vedno slovenska okrajina. Po zgodovinski krivici smo mi Slovenci padli pod oblast Štajerskega poglavarsvta v Građcu, in kakor ni hotel naš štajerski poglavarski nikdar slovenski poglavarski biti, tudi mi Slovenci zavoljo njega nismo nikdar štajerski narod postali.“ Tožba trdi, da se je skušalo s temi stavki proti državnemu upravi gledé Štirske ščuvati po §. 65 lit. a) kaz. zak. in da se je vladanje (regime) štirske deželne gospoške sovražno opisovalo, §. 300 kaz. zak. — V ravno istem dopisu je državno pravdništvo zatožilo sledeči oddelek: „Kaj se hoče tedaj med nami s štajerskim narodom, kterege bog dozdaj še vstvaril ni, ali mislijo res Nemci in naši nesramni odpadniki nas zveste in poštene Slovence s takimi vražami slepariti. Mi smo bili in ostancemo Slovenci: drugi prebivalci štajerske dežele pa so Nemci, spadajoči k onemu čudnemu novonemškemu plemenu, ki je denes prijatelj in zaveznič Magjarov in Turkov, največih sovražnikov in tlačiteljev slovenskega roda. Ker smo mi Slovenci prijatelji in brati po rodu in kri onih nesrečnih pod turškim jarmom zdržajočih kristijanov, ne moremo nikdar prijatelji biti divjih Turkov, kakor tudi turških zavezničov ne; drugač bi še mogli enkrat pod nemško komando za Turke tako svojo kri prelivati in milijone plačevati, kakor smo dozdaj vselej za nesrečno nemško politiko avstrijske vlade svojo slovensko kri prelivali in za nemške trdnjave na veliki smeh pametnih Prusov milijone plačevati. Ločitev od Nemcov v političnem obziru in zedinjenje vseh Slovencev v eno deželo to je tedaj naše prvo in zadnje zahtevanje, drugač ne bodo nikdar doživel srečnejših časov in ostali bomo, kakor smo bili dozdaj — podloga tujčevi peti.“

O teh stavkih pravi tožba, da dražijo ne le k sovraštu proti Nemcem, ampak da se zaničujejo in na posmeh stavijo tudi naredbe avstrijske drž. uprave, §. 300 in 302 kaz. zak.

III. Med „raznimi stvarmi“ se toži notica pod napisom: „nemškega agitatorja“, ki se glasi: „Nemškega agitatorja in slavnega pesnika Freiligrath-a je hotela avstrijska vlada na Dunaj privabiti in draga plačati, da bi ga uteknila med svoje verne časopisnikarje. On dozdaj ni hotel iti. Pesnika bodo gotovo vsak omikanec torej tudi Slovan spoštoval. Ali nemških agitatorjev nam v Avstrijo res ni treba uvažati. Koliko tacih ljudi je že nemška avstrijska vlada v našo domovino spravila in jim mastne službe dala, ktere so se iz krvavih davkov tudi večine nemških prebivalcev plačevali. Ti imajo pa potem samo zasramovanje.

Naši slovanski možje pa, ako svoje narodnosti in rodomlubja ne zatajé, morajo dostikrat stradati in preganjanje trpeti.“ V tem kratkem odstavku je našlo državno pravdništvo hudočelstvo motenja javnega miru po §. 65, češ da se avstrijski vladi po krivem podtika nemška agitacija, Slovencem škodljiva in da se torej ščuje proti državnemu upraviteljstvu.

IV. Ravno tako je „razna stvar“, ki nosi napis: „dunajske veče novine“, obtožena zarad pregreška ščuvanja po §. 300. Novičica se glasi: „Dunajske veče novine je, kakor znano, Beust vse podkupil, ktere imajo kaj veljave. Ker je „Wanderer“ v zadnjem času zašel na federalistično stališče in vladu sem tam prav odkrito češe, skušali so — kakor se v „Köln Ztg. piše — še ta list kupiti. Po sreči lastnik in vrednik do zdaj svojega političnega prepričanja še nista hotela prodati, in v državni mošnji je ostalo nekaj tisoč goldinarjev od krvavih davkov, ktere goldinarje bi bil oče Beust rad dal časnikarjem zasižiti.“

Po vsem tem je vrednik A. Tomšič tožen, da je zato, ker je gori navedene stavke tiskom razširil, kriv hudočelstva kaljenega javnega miru po §. 65, a) in pregreška proti javnemu miru in redu po §§. 300 in 302. — Ko se je ta tožba, ki pa ima v nemški prestavi maršik krivo in preostro prestavljenega prehrala, prosi g. dr. Razlag besede in jo tudi dobri. (Dalje prih.)

Na prodaj

je vinograd v Tlujskej gori, 1 uro od Slov. Bistrice. Meri $9\frac{1}{2}$ oral, vinograda samega $2\frac{1}{4}$ oral. Poslopje zidano, v najboljšem stanu. Klet globoka in obokana. Najtančnejše pogodbe se zvedo v notarski pisarnici v Slovenskej Bistrici. (2)

Vinograd in zemljišče na prodaj.

Blizo Celja in Žavca, v jako prijetnem kraji, je na prodaj vinograjsko posestvo. Vinograd leži na solnčno stran in meri 4 orale. Poleg njega ima posestvo 8 oral gozda, in pa okolo 6 oral travnikov, njiv in vrta. Na posestvu stoji lepa gospodska hiša, vinciaria, kmetijsko pohištvo, dve vinski kleti. Tudi je ravno tam na prodaj že štoječa vinska preša.

P. n. kupci naj se izvoli obrniti do vrednika „Slov. Naroda“, kjer bodo zvedeli ceno in pa ime ter napis lastnikov. (2)

CONCORDIA

vzajemno zavarovalno društvo v Reichenbergu.

„Concordia“ zavaruje proti škodi, ktero napravi požár ali tresk, tudi proti vsaki škodi, ki se primeri pri gašenju, podiranju ali izpraznjevanju bodisi pri pohištvi za stanovanje, ali za gospodarstvo ali za fabrike, pri mašinah in pri spravljenih poljskih predelkih.

Za Maribor in okolico se je glavno agentura izročila g. Ed. Krennerju.

Glavna agentura na Dunaji.

Oziraje se na predstoječe pismo mislim, da sem za sprejemanje ponudeb za zavarovanje kolikor najbolje priporočen in bom na vsako dotično vprašanje radostno odgovarjal.

Ed. Krenner^{m.}_{p.}

Pisarnica na velikem trgu v Mariboru pod kavarno „Merkur.“